

Dosarul nr. 3ra-1025/2020

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (V. Chisilița)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (V. Clima, E. Palanciuc, A. Malîi)

ÎNCHEIERE

25 noiembrie 2020

mun.Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Maria Ghervas
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Constantin Racoviță împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, terț Ministerul Apărării cu privire la contestarea actului administrativ, împotriva deciziei din 09 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 27 decembrie 2018 Constantin Racoviță a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, terț Ministerul Apărării cu privire la contestarea actului administrativ individual, obligarea stabilirii și calculării alocației nominale de stat, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că, la 02 aprilie 1989 a fost concediat din cadrul forțelor armate ale fostei U.R.S.S și trecut în rezerva forțelor armate.

În perioada de timp 07 august 1987 – 18 august 1988, a fost participant al acțiunilor de luptă din Afganistan, pentru care a fost decorat cu distincția de stat a fostei URSS - Ordinul „Steaua Roșie” nr. 3826902.

La 16 noiembrie 2018, a înaintat către Casa Teritorială de Asigurări Sociale or. Cantemir, o cerere prin care a solicitat stabilirea și plata alocației nominale de stat pentru merite deosebite față de stat, începând cu data de 01 mai 2006, în mărime de 500 de lei lunar.

Casa Teritorială de Asigurări Sociale or. Cantemir, prin răspunsul nr. 1323 din 26 noiembrie 2018, a respins cererea înaintată de Constantin Racoviță cu privire la plata alocației nominale ca beneficiar al distincției de stat al fostei U.R.S.S ordinul „Steaua Roșie” în mărime de 500 de lei, pe motiv că în prezent nu este beneficiar de pensie/alocație socială de stat.

Totodată, la 17 decembrie 2018, prin intermediul ÎS „Poșta Moldovei” a primit răspunsul nr.R-2729/18 din 14 decembrie 2018, emis de Casa Teritorială de Asigurări Sociale or. Cantemir, prin care i-a fost comunicat că nu există temei legal pentru stabilirea alocației nominale de stat.

Mai mult, la 16 noiembrie 2018, cu aceeași solicitare s-a adresat către Ministerul Apărării. Prin răspunsul nr. 31/696 primit la 26 noiembrie 2018, Ministerul Apărării a comunicat că, în temeiul art. 7 și 9 al Legii nr. 190 din 19 iulie 1994 cu privire la petiții, cererea sa a fost remisă după competență Casei Naționale de Asigurări Sociale, conform competenței funcționale.

A subliniat că, prin refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale, privind admiterea cerințelor înaintate, i se încalcă dreptul de a primi alocația nominală de stat pentru merite deosebite față de stat prevăzute de art. 22 alin. (1) lit. d) al Legii cu privire la veterani nr. 190 din 08 mai 2003, persoanelor decorate cu ordinele „Ordinul Republicii”, „Ștefan cel Mare” și „Slava Muncii” de clasele I, II și III și persoanelor care dețin titlul de Erou al Muncii Socialiste, în cuantum de 500 de lei. Cuantumul lunar al alocației nominale de stat pentru merite deosebite față de stat este prevăzut de lit. d) alin. (1) art. 22 al Legii nr. 190 din 08 mai 2003, în mărime de 500 lei, precum și de lit. d) art. 4 al Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a alocațiilor nominale de stat pentru merite deosebite față de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1413 din 27 noiembrie 2003, alocația nominală se stabilește persoanelor decorate cu ordinele „Ordinul Republicii”, „Ștefan cel Mare” sau „Slava Muncii” de clasele I, II sau III sau persoanelor care dețin titlul de Erou al Muncii Socialiste, în cuantum de 500 de lei.

A notat că, protecția socială a veteranilor presupune realizarea unui sistem de măsuri pentru crearea condițiilor care le-ar asigura bunăstarea economică și confortul moral, le-ar acorda drepturi și facilități suplimentare exprimate prin acordarea alocațiilor lunare de stat în conformitate cu legislația în vigoare. Veteranii de război au dreptul la alocații lunare de stat în conformitate cu legislația în vigoare.

Prin acțiunile ilegale ale pârâtului i-au fost lezate dreptul la proprietate garantată de art. 46 din Constituția Republicii Moldova, ceea ce constituie o violare a prevederilor art. 6 § 1 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului, cât și art. 1 al Protocolului adițional la Convenție, îmbinat cu art. 14 cu privire la modul de calculare și de plată a alocației nominale de stat pentru merite deosebite față de stat, pârâtul fiind obligat să stabilească, să calculeze și să-i achite alocația solicitată, în condițiile prevăzute de legislația cu privire la veterani, fiind beneficiar al acestui drept. Casa Națională de Asigurări Sociale, dispune de actele necesare pentru stabilirea acestei alocații în momentul apariției dreptului de stabilire a alocației, alocația nominală se stabilește de către organele abilitate cu dreptul de stabilire și achitare a pensiilor, la prezentarea actelor ce confirmă dreptul la alocație. Casa Națională de Asigurări Sociale avea în posesia sa toate pârghiile necesare precum și toate actele privind stabilirea, calcularea și achitarea alocației solicitate, dar a ignorat acest drept al său.

A indicat că, refuzul de a-i fi achitată alocația solicitată, încalcă direct dreptul său la viață, integritate fizică și psihică, precum și dreptul la un nivel de trai decent. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice cauzate se manifestă prin sentimentele de neajutorare, complexul de inferioritate, de rușine, insatisfacție de lipsirea de posibilitatea de a primi alocația care pe drept este a facilita viața persoanelor care și-

au dedicat viața intereselor supreme ale statului. Aceste sentimente sunt generate de faptul că drepturile sale sunt tratate într-un alt mod decât drepturile altor veterani (camarazi de luptă) care beneficiază de asemenea alocații și care de fapt sunt puși în aceeași situație ca și reclamantul, ceea ce îl face să se simtă inferior combatanților lui.

Faptul că pârât este Casa Națională de Asigurări Sociale, care își permite să încalce prevederile legale, neavând nici un temei legal, îl face să simtă o frică și sentimentul de neajutorare datorat persoanei pârâtului. Această frică și nesiguranță îl face să piardă încrederea în existența principiilor de legalitate, dreptate și egalitate în drepturi, precum și a faptului dedicării vieții sale, statului.

Prin încălcările comise i-a fost cauzat un prejudiciu moral ce poate fi estimat la suma de 50 000 de lei. Anume această sumă ar putea restabili echitatea socială și ar compensa la minimum toate suferințele suportate.

Reclamantul a mai menționat că, instanța judecătorească la examinarea cauzei, obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Astfel, cheltuielile de asistență juridică în mărime de 8000 de lei, urmează a fi considerate ca fiind reale, necesare și rezonabile și respectiv urmează a fi încasate de la pârât.

A soliciat recunoașterea ilegalității răspunsului nr.1323 din 26 noiembrie 2018, emis de Casa Teritorială de Asigurări Sociale or. Cantemir și a răspunsului nr.R-2729 din 14 decembrie 2018, emis de Casa Națională de Asigurări Sociale, de a obliga Casa Națională de Asigurări Sociale să stabilească și plătească alocația nominală de stat pentru merite deosebite față de stat, începând cu 01 mai 2006, în mărime de 500 de lei lunar, încasarea prejudiciului moral în mărime de 50 000 de lei, cât și a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 8000 de lei.

Prin hotărârea din 15 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Constantin Racoviță împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, persoană terță, Ministerul Apărării, cu privire la contestarea actului administrativ individual, obligarea stabilirii și calculării alocației nominale de stat, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată, s-a anulat ca neîntemeiate, refuzul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Cantemir nr. 1321 din 26 noiembrie 2018 și refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. R-2729/18 din 14 decembrie 2018 privind stabilirea și calcularea alocației nominale de stat pentru merite deosebite față de stat lui Constantin Racoviță, s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să calculeze și să achite lui Constantin Racoviță alocația nominală de stat pentru merite deosebite față de stat în mărime de 500 de lei/lunar, începând cu data de 01 mai 2006, s-a încasat din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale, în beneficiul lui Constantin Racoviță despăgubirea pentru prejudiciul moral cauzat în mărime de 1000 de lei și cheltuielile pentru asistență juridică în mărime de 4000 de lei, în rest acțiunea s-a respins.

Prin decizia din 09 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, cu menținerea hotărârii din 15 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

În motivarea deciziei, instanța de apel a notat că, prima instanță corect a ajuns la concluzia că reclamantul are dreptul la alocația nominală în mărime de 500 de lei,

pentru ordinul „Steaua Roșie”, reieșind din faptul că distincția de stat a fostei U.R.S.S. - ordinul „Steaua Roșie” a fost echivalată după importanță cu distincția de stat a Republicii Moldova - ordinul „Ștefan cel Mare”. Astfel, argumentul apelantului Casei Naționale de Asigurări Sociale precum că distincția dată „Steaua Roșie” nu se regăsește în lista distincțiilor de stat este unul neîntemeiat și necesar de respins. Or, conform pct. 1 din Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova cu privire la drepturile cetățenilor Republicii Moldova decorați cu distincții de stat, cetățenii Republicii Moldova, decorați cu distincții de stat ale fostei U.R.S.S., beneficiază de drepturile respective, prevăzute pentru cetățenii Republicii Moldova, decorați cu distincții de stat ale Republicii Moldova.

De asemenea, Colegiul a reținut că autoritatea publică, contrar prevederilor legale a refuzat stabilirea alocației sociale de stat și a refuzat să înlăture omisiunea admisă după ce a primit cererea prealabilă a reclamantului. Astfel, prin acte administrative, autoritatea publică a cauzat reclamantului prejudiciu moral. Prin urmare, instanța de apel a apreciat drept întemeiate concluziile instanței de fond privind mărimea prejudiciului moral în sumă de 1000 de lei, ca fiind o sumă echitabilă în raport cu suferințele morale și psihice suportate de reclamant, în rest, pretențiile lui Constantin Racoviță au fost respinse.

La 02 septembrie 2020 Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs împotriva deciziei din 09 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei decizii noi.

În motivarea recursului, și-a exprimat dezacordul cu decizia instanței de apel, reiterând argumentele indicate în cererea de apel.

În esență recurentul a evidențiat că, reclamantul nu este beneficiar de pensie sau alocație socială stabilită conform prevederilor indicate în art.21 alin. (2) al Legii nr.190-XV din 08.05.2003 cu privire la veterani, și deci temei pentru a-i stabili alocație nominală de stat pentru ordinul „Steaua Roșie”, nu este.

Conform art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.

Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Decizia instanței de apel a fost pronunțată la 09 iulie 2020, fiind recepționată de către Casa Națională de Asigurări Sociale la 06 august 2020 (f.d. 146).

Prin urmare, recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale la 02 septembrie 2020, a fost depus cu respectarea termenelor prevăzute de art. 245 din Codul administrativ.

La 28 septembrie 2020, în adresa intimațiilor a fost expediată copia recursului, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței.

La 15 octombrie 2020 și 22 octombrie 2020, intimatul Constantin Racoviță a depus referință pe marginea recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, solicitând declararea recursului ca fiind inadmisibil.

Examinând temeiurile invocate în recurs în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al

Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil din următoarele motive.

Prin prisma art.246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, în acord cu alin. (2) din art. 246 Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, instanța de recurs reține că din Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopat al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate, într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Instanța de recurs reține că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ. În context, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de

caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că cererea de recurs depusă de către Casa Națională de Asigurări Sociale este inadmisibilă.

În conformitate cu art. 230, 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale se declară inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Maria Ghervas

Victor Burduh